

En kortfattad kronologisk redogörelse över vad som hände med anledning av mordet på statsminister Olof Palme och en sammanfattning av de slutsatser som kommissionen har dragit och de rekommendationer den ansett sig böra lämna

1 Mordet

Den 28 februari 1986 omkring [klockan 20.15] lämnade statsminister Olof Palme och hans hustru Lisbeth sin bostad vid Västerlånggatan i Stockholm för att bege sig till biografen Grand vid Sveavägen och se föreställningen klockan 21.00 av filmen "Bröderna Mozart". De åtföljdes inte av några livvakter. Olof Palme hade tidigare under dagen skiljts från sina två livvakter och gett dem besked att han inte behövde deras tjänster mera den dagen. Makarna Palme åkte tunnelbana från Gamla Stan till Rådmanngatan och promenerade därifrån till biografen. Utanför biografen mötte de, som avtalat, sonen Márten och hans flickvän. Efter föreställningen, som slutade strax efter klockan 23.00, skildes makarna Palme från sitt sällskap. De promenerade hemåt längs Sveavägen i riktning mot Kungsgatan. De gick över gatan och fortsatte promenaden på trottoaren på den östra sidan av Sveavägen. I hörnet av Sveavägen och Tunnelgatan besköts makarna av en - hittills - okänd man. Båda makarna träffades av skott. Olof Palme skadades så svårt att han avled. Lisbeth Palme fick bara en ytlig skada på ryggen.

Tidpunkten för skotten har fastställts till klockan 23.21¹.

1. Tidsbestämningen har gjorts med utgångspunkt bl.a. från den datorbaserade teknik för inkommande samtal som finns hos länsalarmeringscentralen (LAC) och i polisens ledningscentral (LC). En närmare redogörelse för detta finns i avsnitt 0.0.

2 En kronologisk redogörelse för det fortsatta händelseförloppet

2

Kommissionen anser det angeläget att, som en utgångspunkt för den fortsatta redovisningen, ge en bild i stort av vilka åtgärder som vidtogs med anledning av mordet på statsministern och hur händelsen påverkade myndigheterna. I kronologin vävs samman vad som skedde inte bara hos polisen utan även hos övriga myndigheter som berördes. Redogörelsen bygger på en rad olika källor, bl.a. den dokumentation som förekommer i de datorbase-
rade systemen hos länsalarmeringscentralen (LAC) och polisens sambands- och ledningscentral (LC), protokoll och motsvarande anteckningar över åtgärder hos olika myndigheter samt förhör och samtal som kommissionen har haft med berörda personer. Vissa angivna tider har kunnat bestämmas med relativt stor säkerhet medan andra bygger på uppgifter som är förhållandevis osäkra. Särskilt sådana uppgifter från enskilda personer som enbart bygger på minnesbilder innehåller ett betydande mått av osäkerhet och är också ibland sinsemellan motstridiga. En sammanvägning av olika uppgifter har därför i ganska stor utsträckning fått ske. De uppgivna tidpunkterna för de olika händelserna och den följd i vilken händelserna redovisas kan mot den bakgrunden i vissa fall diskuteras. Redogörelsen gör sålunda inte anspråk på att vara exakt.

2.1 De första tolv timmarna

Klockan 23.21 - 24.00

- * Ett ögonvittne larmar 90 000 (LAC) på sin mobiltelefon klockan 23.21. Samtalet kopplas vidare till LC.

- * Ett annat ögonvittne, en taxichaufför, ber taxiväxeln (Järfälla taxi) larma polisen, vilket sker omgående. I LC registreras klockan 23.23 ett s.k. ingripandemeddelande om

skottlossning i korsningen Tunnelgatan - Sveavägen. Ett s.k. områdesanrop om skottlossningen sänds ut i område 1². Två piketer³ anmäler att de är lediga och sänds till platsen.

- * Telefonisten hos Järfälla taxi ringer klockan 23.24 till LAC och frågar om man där har fått larm om skottlossningen. LAC sänder en ambulans till platsen.
- * TT underrättas ungefär samtidigt av LAC om att skottlossning skett vid Sveavägen.
- * En polispatrull, under befäl av kommissarien Gösta Söderström, befinner sig på Kungsgatan då de anropas av en man som hört larmet i taxiradion. Patrullen åker omedelbart till Tunnelgatan och är första polispersonal på platsen. De finner en man som ligger i en blodpöl på trottoaren. De vet till en början inte vem offret är. Ett tiotal personer finns på platsen. Omedelbart efter den första patrullens ankomst kommer en av piketstyrkorna. Vittnen anger att gärningsmannen har försvunnit längs Tunnelgatan i riktning mot Luntmakargatan. Ett av vittnena har sprungit efter. Två patruller med två polismän i varje sänds ut för att söka efter gärningsmannen. Den andra piketen kommer till platsen strax efter. Polismännen tar upp vittnesuppgifter och försöker få fram ett signalement på gärningsmannen. Söderström talar med en kvinna som han uppfattar som den skjutnes hustru. Söderström får klart för sig att han talar med Lisbeth Palme och att den skjutne är Olof Palme. Söderström meddelar detta till LC omkring klockan 23.30.

2. Område 1 motsvarar vaktområdet (VD) 1, 2 och 3, som normalt kallas Norrmalms, Östermalms och Södermalms vaktområde.

3. Med piket avses en polisstyrka som kan användas vid särskilda händelser - för närmare uppgifter se bilaga A, avsnitt 1.3.3.

- * Vittnnessamtalet som vidarekopplats av LAC når LC klockan 23.26.
- * I LC avdelas två inspektörer för ärendet. Protokollföring påbörjas. Vakhavande kommissarien, Hans Koci, informeras.
- * En ambulans passerar av en slump brottsplatsen. Den stannar och tar hand om Olof Palme samt kör honom och Lisbeth Palme till Sabbatsbergs sjukhus.
- * Ett signalement på gärningsmannen sänds ut inom område 1.
- * Brottsplatsen spärras av med plastlinor. Söderström godkänner avspärrningen. En av piketstyrkorna får ansvar för bevakningen av brottsplatsen.
- * En journalist ringer omkring klockan 23.00 upp pressekreteraren i statsrådsberedningen Kjell Lindström och berättar att Olof Palme har skjutits. Andra journalister ringer omedelbart därefter och meddelar samma sak. Lindström tar kontakt med en av de tjänstgörande livvakterna. Denne känner inte till saken.
- * LC sänder en polispatrull, med kommissarie Åke Rimborn som befäl, till Sabbatsberg omkring klockan 23.35.
- * Förutom Söderström finns två kommissarier på brottsplatsen. En av dem (Lars Christiansson) lämnar brottsplatsen och åker till Sabbatsberg.
- * Radiotrafiken läggs över på en särskild kanal.
- * Cirka ett tiotal polispatruller, utöver de som har nämnts förut, deltar i sökandet efter gärningsmannen i området närmast brottsplatsen.

- * En hundpatrull beordras till brottsplatsen *klockan 23.36*. Eftersökning med hund bedöms som utsiktslös eftersom många personer har rört sig kring brottsplatsen.
- * En tipsare ringer *klockan 23.40* till TT och berättar att den skjutne är Olof Palme. TT försöker genom kontakter med LC och regeringskansliet att få uppgiften bekräftad.
- * LAC bekräftar per telefon till LC att den skjutne är Olof Palme.
- * Rimborn hör Lisbeth Palme om händelsen.
- * LC underrättar *klockan 23.42* krimjouren om händelsen. Vakhavande inspektören där begär att tillgängliga vittnen skall föras till krimjouren för förhör.
- * LAC ringer upp LC *klockan 23.43*. Samtalet kopplas till vakhavande kommissarien (Hans Koci). LAC meddelar att Olof Palme är mycket svårt skadad och att det är osäkert om han överlever.
- * På LC:s begäran larmar krimjouren personal från tekniska roteln. Det sker *klockan 23.45*.
- * Koci underrättar beredskapstjänstgörande polischef (polisintendenten Göran Hansén) *omkring klockan 23.45*. Hansén skall kontakta länspolismästaren Hans Holmér.
- * Koci tar *omkring klockan 23.50* kontakt med polisöverintendenten Sune Sandström, som i sin tur kontaktar biträdande länspolismästaren Gösta Welander. Båda beslutar träda i tjänst.

- * Hansén ringer Koci och meddelar att han inte har fått tag i Holmér.
- * Krimjouren underrättar också Hansén. Man beslutar att kalla in chefen för våldshoteln, kommissarie Nils Linder, samt viss personal ur beredskapsstyrkan för tjänstgöring.
- * Christiansson hör Lisbeth Palme om händelsen.
- * De första vittnena kommer till krimjouren strax före midnatt.

Klockan 00.00 - 01.00

- * Statssekreteraren i statsrådsberedningen Ulf Dahlsten väcks ungefär vid midnatt av Lindström som säger sig ha fått uppgift om att Olof Palme har skjutits. Dahlsten ringer till rikspolisstyrelsen för att få uppgiften bekräftad. Samtalet kopplas till jourcentralen i stället för till säkerhetsavdelningens jour. I jourcentralen vet man inget om händelsen men kontaktar LC. Dahlsten får beskedet att lägga på eftersom Koci försöker nå honom. Koci ringer och säger att Olof Palme har skjutits.
- * Koci skickar en polispatrull för att hämta Sandström. Bilen hämtar både Sandström och Welander.
- * *Klockan 00.06* förklarar läkarna Olof Palme död. Uppgiften vidarebefordras omedelbart till Koci. Koci får också besked om att Lisbeth Palme vill att vissa personer i regeringskansliet skall komma till Sabbatsberg.
- * Dahlsten motringer Koci och får då beskedet att Olof Palme är död. Koci ger besked om att Lisbeth Palme önskar att vice statsministern Ingvar Carlsson och Dahlsten skall

komma till Sabbatsberg. Dahlsten ringer upp Lindström och Ingvar Carlsson. Ingvar Carlsson ber Dahlsten kalla samman en beslutsför regering (fem statsråd).

- * Inspektören Åkesson i LC kontaktar klockan 00.08 utrikesdepartementets (UD) sambandscentral och ber dem att vidarebefordra uppgiften till regeringskansliet att Lisbeth Palme begärt att bl.a. Ingvar Carlsson skall kontaktas. Vaktavande hos UD får kontakt med Kjell Lindström samt söker förgäves jourhavande i statsrådsberedningen (Lars-Olof Pettersson).
- * Beredskapsåklagaren vid åklagarmyndigheten i Stockholm (Marianne Lundgren) har fått höra talas om nedskjutningen och kontaktar krimjouren.
- * Krimjouren får omkring klockan 00.10 besked från LC om att Olof Palme är död. Två kriminalinspektörer skickas till Sabbatsberg bl.a. för att höra Lisbeth Palme.
- * Krimjouren underrättar beredskapsåklagaren om att Olof Palme är död.
- * [Avdelningschefen vid säkerhetsavdelningen vid rikspolisstyrelsen Sven-Åke Hjälmsroth underrättas om mordet [klockan 00.15]. Hjälmsroth söker flera olika tjänstemän i regeringskansliet men får inte kontakt med dem. Hjälmsroth diskuterar livvaksfrågan med byråchefen Sture Höglund, säkerhetsavdelningen. Hjälmsroth, Höglund går i tjänst. Även byråchefen Per-Göran Näss och polisintendenten Christer Ekberg går i tjänst.]
- * Bevakning anordnas vid makarna Palmes bostad klockan 00.15.

- * Söderströms patrull lämnar brottsplatsen för att åka till krimjouren och upprätta brottsanmälan.
- * Sedan Dahlsten från bostaden kallat samman åtminstone fem statsråd beger han sig till regeringskansliet i Rosenbad.
- * TT skickar *klockan 00.20* ut ett flashtelegram⁴ med texten "Olof Palme är död". Sju minuter senare sänder TT ett telegram där omständigheterna anges i korthet.
- * Koci underrättar chefen för LC omkring *klockan 00.20* och strax därefter dennes ställföreträdare.
- * Från krimjouren sänds tillgängliga signalementsuppgifter på gärningsmannen ut till taxi och SL⁵ *klockan 00.20*.
- * Rikspolisstyrelsens jourcentral underrättar jourhavande tjänsteman (polisintendenten Christer Sjöberg) om mordet *klockan 00.25*. Sjöberg underrättar rikspolischefen Holger Romander, som befinner sig i Värmland.
- * [Lindström kommer omkring *klockan 00.30* som den förste inom statsrådsberedningen till Rosenbad. Han kontaktar ABAB angående bevakning av byggnaden.]
- * TT ringer *klockan 00.35* till Sveriges Radios växel och begär att bli kopplad till programkontrollen. Meddelandet vidarebefordras inte från växeln.
- * Welander och Sandström kommer till LC. De informeras av Koci. Welander tar över ledningen.

4. Flashtelegram är ett telegram som innehåller en nyhet som anses vara av särskilt stor vikt.

5. Storstockholms lokaltrafik.

- * Linder kallar in personal på våldshoteln för tjänstgöring. När de kommit i tjänst tar de successivt över uppgifter från krimjouren och förhör vittnen, tar emot tips m.m.
- * Dahlsten försöker få fram ett meddelande till kungen. Vakthavande på Drottningholm uppger att kungen befinner sig med familjen i Storlien och att han inte har telefonnumret dit.
- * [Vakthavande hos UD får kontakt med jourhavande i statsrådsberedningen klockan 00.35.]
- * Några av Olof Palmes anhöriga kommer till Sabbatsberg.
- * Personal från krimjouren kommer till Sabbatsberg. De hämtar in uppgifter från läkare och ambulanspersonal och samlar in bevismaterial.
- * En journalist ringer omkring klockan 00.40 till Sveriges Radio och meddelar vad som har hänt. Det samtalet når sändningsledaren som strax efter får ännu ett samtal med samma uppgifter. Sändningsledaren beslutar sig för att tillämpa de föreskrifter som gäller vid kungens frånfalle.
- * Sändningsledaren vid TV underrättas klockan 00.42 av en journalist. TV avslutar sina sändningar för kvällen klockan 00.46.
- * Dahlsten söker talmannen Ingemund Bengtsson och får besked att denne är i Spanien. Dahlsten får kontakt med 1:e vice talmannen Ingegerd Troedsson. Troedsson åtar sig att kontakta riksdagsdirektören Sune Johansson och att tillsammans med honom förbereda talmannens beslut med anledning av att statsministern avlidit.

Klockan 01.00 - 02.00

10

- * [Ingvar Carlsson kommer i taxi till Rosenbad omkring klockan 01.00. Ungefär samtidigt kommer Dahlsten. Ingvar Carlsson kontaktar ABAB angående bevakningen av Rosenbad.]
- * [De flesta av statsråden kommer under den följande timmen till Rosenbad. Flertalet åker taxi.]
- * Personalen på tekniska roteln underrättar chefen för roteln, kommissarien Vincent Lange.
- * [Riksradios första rapportering om mordet sker klockan 01.10.]
- * Personal från tekniska roteln kommer till brottsplatsen omkring klockan 01.10.
- * [Hjälmsroth har kontakt med statssekreteraren i justitiedepartementet Harald Fälth. Fälth samtalar med justitieministern.]
- * Vakthavande befäl på försvarsstaben får klockan 01.15 telefonsamtal från försvarsattachén i Washington som vill ha bekräftelse på uppgifter i amerikanska massmedierna om mordet. Vakthavande befälet känner då inte till händelsen.
- * Kommendanten i Stockholm underrättas klockan 01.20 av chefen för högvakten som har hört nyhetssändningen i radio.
- * Vakthavande på försvarsdepartementet ringer klockan 01.20 till försvarsstaben och berättar att Olof Palme har mördats.

Ingvar Carlsson, statsrådet Anita Gradin, statsrådet Kjell-Olof Feldt, Dahlsten och Lindström åker från Rosenbad till Sabbatsberg. Transporten ombesörjs av polisen.

11

- * Lange kommer till brottsplatsen. Lange beslutar efter en kort stund att undersökningen skall avbrytas. Teknikerna åker till LC för att få ytterligare information.

Klockan 01.00 - 01.40

- * [Johansson underrättas av Ingegerd Troedsson omkring klockan 01.40.]

- * [Hjälmarth kommer omkring klockan 01.50 till LC. Han beger sig senare till Rosenbad.]

- * Welander ger order om att rikslarm skall sändas ut. Han beger sig därefter till Sabbatsberg.

Klockan 02.00 - 03.00

- * ÖB kommer omkring klockan 02.00 till försvarsstaben. En genomgång av beredskapsläget sker.

- * Begäran om rikslarm sänds till RPS klockan 02.02.

- * Sändningen av rikslarmet påbörjas klockan 02.05 och pågår till klockan 03.24.

- * Tillförordnade chefen för kriminalavdelningen underrättas.

- * Personalen från tekniska roteln åker till Sabbatsberg för att bl.a. ta hand om bevismaterial.

- * Lisbeth Palme och några anhöriga skjutsas av polisen till bostaden på Västerlånggatan.

* Chefen för spaningssektionen inställer sig spontant. Han kallar in personal för tjänstgöring. När de kommit i tjänst påbörjas sedvanliga spaningsuppgifter.

* Medlemmarna i regeringen och Welander transporteras till Rosenbad av polisen.

Klockan 03.00 - 04.00

* [Johansson kommer till riksdagen *[omkring klockan 03.00]*. Strax efter anländer Ingegerd Troedsson.]

* 1:e hovmarskalken Sture Ahren väcks av en journalist från TT som undrar om kungen har avbrutit sin skidsemester med anledning av mordet på Olof Palme.

* Ett regeringsammanträde inleds *klockan 03.07*. Närvarande är, förutom tio medlemmar av regeringen, Welander och Hjälmsroth som redogör för polisarbetet. Försvarsministern Roine Carlsson anländer under sammanträdet. Roine Carlsson anmäler de kontakter han haft med ÖB. Regeringen beslutar att överlämna en skrivelse till riksdagens talman i vilken regeringen anmäler att statsministern är död.

* [Rikspolisstyrelsen sänder på Romanders order ut gränslarm *klockan 03.09*.]

* Bevakningsproblem uppstår vid brottsplatsen. Bevakningen förstärks tillfälligt. Skyddsstaket skaffas fram och avspärrningen förstärks.

* Polisbevakning sätts in vid Rosenbad *troligen klockan 03.30*.

* Statsråden tilldelas livvakter.

- Welander återvänder till polishuset.

13

Klockan 04.00 - 05.00

- * Rapport har extra nyhetssändning om mordet *klockan 04.00.*
- * [Regeringen håller presskonferens i Rosenbad med början *klockan 04.30.*]
- * [Via polisen och kungens livvakter, som bor på högfjällshotellet, kommer Ahrén *klockan 04.45* i kontakt med kungens adjutant. Ahrén talar därefter med kungen. Ahrén underrättar riksmarskalken.]

Klockan 05.00 - 06.00

- * En rättelse av rikslarmet sänds ut *klockan 05.06* på order av Welander.
- * [*Klockan 05.15* kommer ÖB till försvarsdepartementet för ett sammanträffande med försvarsministern och andra tjänstemän i departementet.]

Klockan 06.00 - 07.00

- * En privatperson överlämnar *omkring klockan 06.30* en kula, som han enligt uppgift har hittat på den västra sidan av Sveavägen, till en polisman som bevakar brottsplatsen. Lange tillkallas och tar hand om kulan för teknisk undersökning.

Klockan 07.00 - 08.00

- * [Landshövding Sandgren, som befinner sig i Paris, ringer [*omkring klockan 07.40*] till länsöverdirektören Olle Lindberg. Sandberg har underrättas om mordet av sin sekretera-

re. Lindberg vet ingenting utan ringer till polishuset. Han får tala med Welander som uppmanar honom att titta på nyhetsutsändningen i TV klockan 08.00.]

14

Klockan 08.00 - 12.00

- * Tekniska rotelns personal kommer till brottsplatsen *omkring klockan 08.30* för att påbörja brottsplatsundersökningen.
- * Från *ungefär klockan 10.30* spärras ett större område av för brottsplatsundersökningen. Blodspåren undersöks och dokumenteras. En genomsökning sker efter kulor, hylsor och andra spår. Platsen för brottet och den förmodade flyktvägen fotograferas, skisser upprättas m.m. Området närmast brottsplatsen sopas för hand och materialet tas om hand. En sopmaskin sopar Sveavägen. Även det materialet tas till vara. Brottsplatsundersökningen avslutas klockan 15.45.
- * Kungen anländer till Arlanda.
- * Holmér anländer till polishuset *omkring klockan 10.50*. Han tar över ledningen av spaningsarbetet.
- * Talmannen anländer från Spanien till Arlanda *omkring klockan 11.00*. Han möts av livvakter. Talmannen åker direkt till riksdagshuset där han överlägger med Troedsson och Johansson. Talmannen beslutar att entlediga samtliga statsråd och uppmanar dem samtidigt att uppehålla sina befattningar till dess en ny regering har tillträtt.